

سن فرزندآوری و میانه سن ازدواج در کشور بالا رفته است

حامد برکاتی، در نشست توجیهی اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در حوزه وزارت بهداشت در دانشگاه علوم پزشکی ایران، بیان کرد: در موضوع جمعیت همه باید تمام‌قد بایستند و اقدام کنند، در غیر این صورت آینده‌ای که جمعیت پیش‌رو دارد، قابل مدیریت نخواهد بود.

وی در ادامه با رجوع به آخرین سرشماری کشوری که در سال 1395 انجام شد، بیان کرد: بر اساس آخرین سرشماری کشوری سال 1395 قاعده هرم جمعیتی کشور در حال کوچک شدن است؛ بنابر پیش‌بینی سازمان جهانی بهداشت برای آینده جمعیتی ایران 4 سناریو عنوان شده است، ما در سال 1429 یا 1430 حدود 98 میلیون نفر جمعیت خواهیم داشت و در سال 1480 جمعیت ما کاهش‌یافته‌تر می‌شود و 94 میلیون می‌شود. اگر سال 1425 را با امروزمان مقایسه کنیم، در آن زمان 30 درصد جمعیت سالمند خواهد بود و حدوداً 50 میلیون نفر نیروی کار بین 15 تا 65 سال خواهیم داشت؛ درحالی که اکنون با 85 میلیون جمعیت، فقط 10 درصد جمعیت کشور سالمند است و 74 میلیون نفر خارج از این دامنه هستند و این موضوع نشان می‌دهد که در آینده مشکل خواهیم داشت.

افت TFR (نرخ کلی باروری) در کشور/ نرخ کلی باروری باید بالای 2.1 باشد

وی افزود: در نمودارها روند افت TFR (نرخ کلی باروری) را در کشور مشاهده می‌کنیم؛ در حالی که دهه 60 رشد جمعیت 3.5 درصد بود و اکنون در سال 1400 کمتر از 0.7 درصد است. TFR (نرخ کلی باروری) باید بالای 2.1 باشد و هدف‌گذاری قانون 2.1 تا 2.5 است. از سال 55 که میانگین سن جمعیت کشور ۲۲ سال بود و این جمعیت جوان انقلاب و جنگ را اداره کرده، اکنون به سن میان‌سالی رسیده‌اند، یعنی در 45 سال گذشته 10 سال جمعیت کشور پیرتر شده است.

برکاتی تصریح کرد: جوانان دهه شصت در نیمه اول دهه 90 به زاد و ولد رسیدند و اوج افزایش جمعیت در دهه 90 مربوط به فرزندآوری جوانان دهه 60 بود و این‌که گفته می‌شود فرصت محدودی داریم، به این دلیل است که هر ۷ تا ۸ سال میزان جمعیت مولد 20 درصد کمتر می‌شود

و این روند تا 15 سال آینده هم ادامه خواهد داشت. افراد دهه 60 در 7 تا 8 سال آینده از چرخه باروری خارج خواهند شد، تحقیقات و تجربیات نشان می‌دهد که فرزندآوری در بالای 40 سالگی مخصوصاً در بانوان، عملاً خاتمه پیدا می‌کند.

وی ابراز کرد: تا سال 95، TFR بر اساس سرشماری‌ها به دست می‌آید و از سال 96 تا 99 نرخ باروری دیگر بر اساس سرشماری آمار کشور نیست و از فرآیند ثبتي استفاده شد و داده‌ها از ثبت احوال و نرم‌افزار گرفته می‌شود. بر اساس این آمارها، نرخ باروری در سال 1396 حدود 2.09 و در سال 97 حدود 2 و در سال 98 حدود 1.7 است. در تمام این سال‌ها در استان‌ها حدود 20 درصد افت TFR داشتیم.

مدیرکل دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس وزارت بهداشت ادامه داد: براساس نمودارها، تمایل به فرزندآوری در سنین بالاتر رخ داده است و چون توازن بین اشتغال و فرزندآوری یا تحصیل و فرزندآوری برای بانوان برقرار نشده است، این فاصله بیشتر شده است و فاصله ازدواج و فرزند اول هم بیشتر شده است. 17 درصد بارداری‌ها در سنین بالای 35 سال است و تأخیر در فرزندآوری یکی از چالش‌هایی است که باید مدیریت شود.

اوج فرزندآوری در سنین 25 تا 29 سال است

وی گفت: اوج فرزندآوری در سنین 25 تا 29 سال است و این اوج برای گروه‌های مختلف متفاوت است و رهبر انقلاب به فرزندآوری در نخبگان تأکید داشتند. بر اساس منحنی و آمار، بانوی فوق‌لیسانس و لیسانس اوج باروری‌اش، 30 سالگی است و بانوان باسواد، کمتر در سنین پایین‌تر باردار می‌شوند. بانوان تحصیل‌کرده باید حمایت شوند تا در سنین پایین‌تر باردار شوند.

برکاتی اظهار کرد: از 900 هزار ازدواج در سال 89 به 500 هزار ازدواج در سال 97 رسیده‌ایم و این درحالی است که متولدین دهه 60 از سن ازدواج خارج شدند و آمار مجرد قطعی در کشور در حال افزایش است.

سن فرزندآوری و میانه سن ازدواج در کشور بالا رفته است

وی اضافه کرد: سن فرزندآوری و میانه سن ازدواج در کشور بالا رفته است و متوسط سن ازدواج در مردان 28.5 سال و در زنان 24 سال است و فرزند اول 4.5 سال بعد و فرزند دوم 5.5 سال بعد است؛ یعنی خانم

در 36 سالگی می‌تواند دو فرزند داشته باشد. ما بیش از یک سال و نیم است که فاصله بین بارداری را در شبکه اصلاح کردیم و ۱۸ تا ۲۴ ماه بعد از تولد فرزند اول می‌توان اقدام به تولد فرزند دیگر کرد و مشاوره‌ها برای فرزندآوری افراد از ۱۲ تا ۱۸ ماه بعد اتفاق می‌افتد.

برکاتی گفت: اگر بانویی بالای ۳۵ سال داشته باشد، توصیه می‌شود بارداری دوم به فاصله ۱۲ ماه اتفاق افتد؛ چون تأخیر بیشتر، ممکن است با عوارض بارداری همراه باشد.

50 درصد طلاقها در پنج سال اول اتفاق می‌افتد

مدیرکل دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس وزارت بهداشت در ادامه بیان کرد: از ۹۹ هزار طلاق در سال ۸۶ به ۱۷۵ هزار طلاق در سال ۱۳۹۷ رسیدیم و در دو سال اخیر، مقدار مختصری از این آمار کاسته شده است. معمولاً ۵۰ درصد طلاقها در پنج سال اول اتفاق می‌افتد و ارجاع به مراکز مشاوره باید افزایش پیدا کند و غربالگری زوجین دارای مشکل انجام شود؛ چراکه وقتی زوجی به دادگاه مراجعه می‌کنند، در عمل فرآیند طلاق شروع شده است و ما باید قبل از این مرحله و در مراحل ابتدایی اختلاف آنها ورود کنیم.

تعداد خانوارهای کشور 3.5 برابر شده است

وی افزود: تعداد خانوارهای کشور 3.5 برابر شده است؛ اما بُعد خانوار کم شده است و اکنون نرخ باروری، ۱.۷ است و عموماً خانوارها 2.2 فرزند دارند. اگر اقدامی نشود، مثلاً متولدین 80 به بعد، به یک یا ۲ فرزند اکتفا خواهند کرد.

وی گفت: متولدین بعد از دهه 50 حدود 80 درصدشان حداکثر 2 فرزند دارند و متولدین نسل قبلی‌شان، 77 درصدشان حداقل 3 فرزند دارند. اگر اقدامی صورت نگیرد، جمعیت مولد کشور از سن باروری خارج

می‌شوند.

خانواده‌های تک‌فرزند افزایش یافته است

برکاتی عنوان کرد: خانواده‌های یک‌فرزندی تا سال 95 افزایش یافته است و خانواده‌های 5 فرزندی، از 29 درصد به 18 درصد رسیده است.

مدیرکل دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس وزارت بهداشت تأکید کرد: قانون باید اجرا شود؛ اما قانون بهانه است و هدف نیست. همه باید یکصدا بایستند و جمعیت کشور مدیریت شود و ما در هشت سال فرصتی که داریم باید مشکل جمعیت را جبران کنیم.

وی گفت: تعداد زنانی که در سال‌های پایانی عمر همسر ندارند، 3 تا 4 برابر خواهد شد و با پدیده زنا نه شدن سالمندی مواجه خواهیم شد؛ آن هم زنانی که سلامت و تمکن مالی کافی ندارند.

برکاتی ادامه داد: پنجره جمعیت بیشتر امر و اصطلاح اقتصادی است و در سال 82 این پنجره باز شده است و در کشورهایی که باز می‌شود، حدود 45 تا 50 سال باز می‌ماند؛ البته در همه کشورها پنجره جمعیت باز نمی‌شود و در کشورهایی که انفجار جمعیتی در دهه‌های رخ می‌دهد، پنجره جمعیت باز می‌شود. باز شدن پنجره جمعیت سودهایی برای کشورها خواهد داشت. باید دانست که کشوری مانند ژاپن با بسته شدن جمعیت دچار چالش نشد، زیرا ژاپن اول به توسعه رسید و بعد سالمند شد، اما ما مانند ژاپن نخواهیم بود و اقتصاد کشور دچار چالش خواهد شد؛ چون ما از سود جمعیتی‌مان استفاده نکردیم؛ به طوری که در بهترین حالت در سال 90 حدود 71 درصد جمعیت کشور مولد بودند، اما به دلایلی نتوانستیم از این جمعیت جوان و پویا استفاده کنیم.

وی با اشاره به نمودارها، تصریح کرد: در سال 65 هرم جمعیت کشور قاعده پهنی داشت. باید دانست همان‌طور که مدیریت چاقی در اختیار وزارت بهداشت نیست، چون جمعیت لذت طلب شدند، مدیریت جمعیت هم در اختیار وزارت بهداشت نیست و هر قاعده‌ای باید پیوست جمعیت داشته باشد. با افزایش جمعیت و چندشیفته شدن مدارس، مدارس غیردولتی تأسیس شد. اکنون با پدیده مدارس غیردولتی مواجه هستیم و جوان امروز از ترس هزینه مدارس غیردولتی، تمایلی به فرزندآوری بیشتر ندارد.

مدیرکل دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس وزارت بهداشت در خصوص سالمندان متذکر شد: رشد جمعیت سالمند 3.69 درصد است و مراکز

نگهداری سالمندان در حال افزایش است. در دهه 90 سالانه سه درصد رشد جمعیت جوان کم شده است و در سال 1430 جمعیت سالمند به 26 میلیون نفر خواهد رسید که 26 درصد جمعیت کشور را تشکیل م دهند و اگر با همین شرایط پیش رویم، پیری جمعیت را نمیتوان مدیریت کرد.

برکاتی عنوان کرد: سازمان بهداشت جهانی میگوید آمریکای شمالی، اروپای غربی، آسیای جنوب شرقی و نیوزیلند و جمهوری اسلامی ایران، جزو کشورهای خواهندی خواهند بود که در سال 1430 بیش از 30 درصد سالمند خواهند داشت. دنیا اکنون با جنگ آب هم در حال مواجهه است و همه اینها تهدید محسوب می شود. امیدواریم خطر را بیش از آنچه به نظر می رسد، حس کنیم، در قانون جمعیت حمایت های خوبی دیده شده است و امیدوارم به خوبی اجرا شود.